

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Грищенко В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВИРОБНИЧА ПОТУЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Виробнича потужність підприємства є ключовим показником, який характеризує граничний потенціал підприємства з випуску продукції або надання послуг. Вона визначає межі можливостей підприємства та є важливим інструментом у проєктуванні, аналізі та плануванні його діяльності. Розуміння цього поняття та його специфіки має вирішальне значення для ефективного управління підприємством і прийняття стратегічних рішень.

Виробнича потужність підприємства – це один із базових показників, який визначає його максимальні можливості у виробництві продукції чи наданні послуг. Цей параметр окреслює межі ефективності діяльності підприємства та відіграє вирішальну роль у процесах планування, аналізу та розробки стратегічних рішень [1]. Його глибоке розуміння є необхідною передумовою для успішного управління.

Виробничу потужність вимірюють у різноманітних одиницях, так як вона знаходиться у залежності від того, в якій галузі працює підприємство та яких характер його виробництва. Тому, одиницями виміру виробничої потужності є ті ж самі одиниці, у яких підприємство має намір чи вже проводить облік своєї продукції, яка виробляється на ньому або послуг, які ним надаються.

Виробничу потужність вимірюють у відповідних одиницях залежно від галузі діяльності підприємства [2]:

1. Натуральних – це одиниці ваги (тонни, кілограми, грами та ін.), міри довжини (кілометри, метри, сантиметри), об'єму (метри кубічні, літри, мілілітри), площі (гектари, метри квадратні та ін.) тощо. Використовуючи відповідні натуральні вимірники можна одержати як якісні, так і кількісні показники.

2. Умовно-натуральних – ці вимірники у більшій мірі застосовуються підприємствами, які працюють у консервній промисловості. До них відносять туби (це одна тисяча умовних банок) та муби (один мільйон умовних банок).

Іноді виробничу потужність характеризують через портфель замовлень, що особливо актуально для підприємств, орієнтованих на задоволення потреб споживачів [3].

У таких галузях як, видобувна і обробна, виробнича потужність обчислюється на основі річного виробництва (наприклад, кількість автобусів, виготовлених за рік), окрім таких галузей, які займаються переробкою сировини сільськогосподарського походження, у яких потужність залежить від обсягу переробленої сировини. У сезонному виробництві потужність підприємства розраховується не на рік, а на змінний чи щоденний обсяг виробництва в періоди пікового навантаження [2].

Вирізняють три види виробничої потужності підприємства:

- поточна (фактично досягнута);
- проєктна;
- резервна.

Поточна (фактично досягнута) виробнича потужність підприємства – це така потужність, що формулюється регулярно враховуючи постійні переміни у виробничих умовах підприємства, тобто у структурі та номенклатурі трудомісткості продукції, що виробляється на певному підприємстві чи перевершенням показників, які були спроектовані раніше.

Проєктна виробнича потужність – це потужність будь-якого підприємства, що окреслюється у ході проєктування, відновлення (збільшення масштабів) робочого чи взагалі – спорудження абсолютно нового підприємства.

Резервна виробнича потужність підприємства – це потужність, яка утворюється з метою покриття продукцією, що виробляється комунальними підприємствами, наприклад, такими як: електроенергетичні, газопостачальні, водопостачальні тощо, у ті періоди часу, коли проводяться певні роботи аварійного характеру, щоб забезпечити усіх споживачів потрібними енергоресурсами. Отже, резервна потужність має існувати та накопичуватись увесь час у ряді галузей економіки України і не тільки.

Таким чином, виробнича потужність підприємства відіграє визначальну роль у його функціонуванні. Її правильне розрахування, аналіз і використання сприяють підвищенню конкурентоспроможності, адаптації до ринкових умов і забезпеченню сталого розвитку. Розуміння різновидів і особливостей потужності дозволяє підприємству ефективно планувати свою діяльність і залишатися гнучким навіть в умовах економічних викликів.

Список використаних джерел:

1. Величко В.В. Економіка підприємства (для студентів всіх форм навчання спеціальності 051 – Економіка): конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 184 с.
2. Виробнича потужність і її використання https://stud.com.ua/81312/menedzhment/virobnicha_potuzhnist_vikoristannya.
3. Виробнича потужність підприємства. URL: <https://sites.google.com/site/kostia03061992/planuvanna-obsagiv-dialnosti-pidpriemstv>.
4. Гринько Т.В., Кащіна К.С. Формування та впровадження системи стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства в сучасних умовах господарювання. *Економіка та підприємництво*: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана»; Київ: КНЕУ, 2019. № 43. С. 104–114.

Пархуць Є. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ЦИФРОВІЗАЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

Сучасний етап економічного розвитку характеризується активним проникненням цифрових технологій у всі сфери господарської діяльності, що зумовлює необхідність трансформації традиційних підходів до управління підприємствами, спрямованих на забезпечення їхньої адаптивності до мінливих умов ринку, підвищення ефективності операційної діяльності та досягнення стійкої конкурентної переваги. У цьому контексті цифровізація менеджменту виступає не лише технологічним процесом, що змінює структуру та методи управління, а й стратегічним імперативом, що визначає довгострокову стійкість підприємства в умовах глобалізованої економіки.

Цифровізація менеджменту охоплює широкий спектр інструментів, включаючи автоматизацію бізнес-процесів, використання штучного інтелекту для аналізу ринку, впровадження хмарних технологій для ефективного управління даними, а також застосування платформ електронної комерції та цифрового маркетингу для підвищення клієнтоорієнтованості. Водночас, інтеграція відповідних цифрових рішень у систему управління дозволяє скоротити витрати, мінімізувати ризики, підвищити швидкість прийняття управлінських рішень, що є критично важливим чинником у висококонкурентному середовищі [4].